

HETI JELENTÉS – 18/52

KIEMELT MAKRONÓM ELEMZÉSEK – 18. HÉT

Orosz–ukrán háború, szankciók, hadiipar

1

Benyújtották a számlát az ukránok: a szövetséges országok GDP-jének 1 százalékát követelik – [Teljes cikk](#)

Az ukrán külügyminiszter-helyettes szerint tízszer ennyi fegyverre van szükségük, ezért felszólította a Nyugatot, hogy vegye GDP-arányosan is komolyabban a háborút.

Újabb bizonyíték: az USA-nak is elég volt a háborúból – [Teljes cikk](#)

A matematikai levezetések pontosságával igyekszik Richard Haass és Charles Kupchan igazolni azt, hogy Oroszországnak végül – igaz, politikai és területi engedményekkel – hamarosan el kell jutnia egy békeszerződésig. A Rand és a Pentagon szivárogtatása után újabb bizonyíték: már az amerikaiaknak is elege van a háborúból. Elemzésükben kitérnek arra is, hogy az egész háborúskodásnak Ukrajna után Európa a legnagyobb vesztese.

Drónok nélküli török drónanyahajót adtak át – [Teljes cikk](#)

Ilyen még nem volt a történelemben: a napokban Törökországban vízre bocsátották a világ első drónszállító anyahajóját. Igaz, gyártás közben módosult a hajón lévő repülőgép típusa. A hajót az amerikai F–35 Lighting vadászrepülőgépeknek szánták, amikor ez kútba esett, jött az ötlet, hogy a tengerjáró monstrumot a török hadiipar büszkeségével, drónokkal szerelik fel.

Az EU nem teljesíti az USA legújabb szankciós követelését Oroszországgal szemben – [Teljes cikk](#)

Kategorikus nem volt a válasz az USA ötletére, amely a közelgő G7-es csúcson az Oroszországba irányuló export teljes, valamennyi területre kiterjedő betiltását szorgalmazta.

Váratlan húzás: Moszkva zárolni kezdi a külföldi vállalatok vagyonát – [Teljes cikk](#)

Putyin pontosan azt teszi, amit a Nyugat az oroszok pénzével: befagyasztja a külföldi vagyonokat. Az intézkedés addig tart, ameddig a külföldi szankciók.

Geopolitika és világgazdaság

2

Itt a fordulat, megfosztották trónjától a dollárt – [Teljes cikk](#)

A hivatalos adatok szerint márciusban a jüan lett a legszélesebb körben használt pénznem a határokon átnyúló tranzakciók során Kínában. Első alkalommal előzte meg a dollárt, ami tükrözi Peking erőfeszítéseit a jüan nemzetközivé tételére.

Az USA pénzügyminisztere: katasztrófa lenne, ha megszakadnának Kínával a gazdasági kapcsolatok – [Teljes cikk](#)

Janet Yellen hirtelen irányváltással mosolyogni kezdett Pekingre. Most a kínai térfélen pattog a labda, de egyelőre fagyos csend a válasz.

Brit külügyminiszter: ostobaság lenne egy hidegháború – [Teljes cikk](#)

James Cleverly szerint bármilyen konfliktus ellentétes lenne országa nemzeti és a Nyugat gazdasági érdekeivel, ezért inkább stabilizálni kell a kínai kapcsolatokat. Ismerős gondolat?

Nem csillapul a vihar Macron kijelentése körül – [Teljes cikk](#)

A nemzetközi liberális sajtó szinte egyként ugrott neki a kijelentésnek. A francia államfő a kínaiak kegyére hajtó politikus vagy az öreg kontinens elszánt szabadságharcosa?

Kína függetlensége sokkal értékesebb, mint Oroszország közvetlen támogatása

– [Teljes cikk](#)

A nyugati média Alekszandr Dugint tartja „Putyin agyának” vagy „a Putyint legjobban ismerő orosz filozófusnak”, mások az orosz szellem megfogalmazójának. Fél éve egy merényletben meghalt a leánya, az azóta visszahúzódó filozófussal a kínai Wang Wennek sikerült interjút készítenie.

Újra felbukkant a NATO Bank ötlete, pedig egyszer már megbukott – [Teljes cikk](#)

Négy éve már felmerült egy NATO-hitelintézet kialakításának gondolata, ám a tagállamok gyorsan megfúrták az ötletet.

Gördülő recesszió: az egyiknek sikerül, a másiknak nem... – [Teljes cikk](#)

A gördülő recesszió azt jelenti, hogy egyes iparágak zsugorodnak, miközben mások képesek növekedni.

Társadalom és technológia

3

Pereskednének a németek a koronavírus elleni oltóanyag mellékhatásai miatt

– [Teljes cikk](#)

A német bíróságok előtt teszik próbára a kísérleti mRNS Covid-19-oltóanyagokat, amelyeket rekordidő alatt fejlesztettek ki és dobtak piacra. Ezek rekordnyereséget hoztak a gyártóik számára, valamint több ezer embernek gondokat az egészségében.

Elon Musk: a mesterséges intelligencia elpusztíthatja a civilizációnkat – [Teljes cikk](#)

Elon Musk szerint veszélyesebb a mesterséges intelligencia, mint egy hibás repülő, hiszen akár az egész civilizációnkat elpusztíthatja.

Kiderült: aki nem elég hasznos, attól megválnak az OpenAI – [Teljes cikk](#)

Gondolhatnánk, hogy a manapság igen népszerű ChatGPT megalkotóinak nincs szüksége leépítésekre, ez azonban hiú remény: aki nem hoz elég profitot, attól egyszerűen megválnak a vállalat.

Az innováció anomáliái az Egyesült Államokban – [Teljes cikk](#)

A tengerentúli nagyvállalatok egyre nagyobb arányban alkalmaznak a startup világból érkező kreatív mérnököket, kutatókat, akik a nagy céghez belépve egyre kevésbé lesznek termelékenyek a kulcsfontosságú innovációk terén. Az üzleti életet tanulmányozó kutatók szerint a nagyvállalatok hajlamosak arra ösztönözni az alkalmazottaikat, hogy inkább óvatosak legyenek, mint merészek, és hogy az előléptetésre törekedjenek az ügyfelek kiszolgálása helyett.

Twitter-üzenettől zuhant be a kriptotőzsde – [Teljes cikk](#)

A fintech szektor egyik elismert véleményvezérének twitter posztja tépázta meg a világ legnagyobb kriptovaluta tőzsdéjét működtető Binance árfolyamait. Az elmúlt időszak legizgalmasabb híreit vitathatatlanul a Binance, a Google, az Apple és a Klarna szállította a digitális világban, de továbbra is lázban tartja a piacot a mesterséges intelligencia és az MI-n alapuló nyelvi modell, a ChatGPT is.

Klíímaváltozás, energia

4

Újabb területen gyalulta le Kína Bidenéket – [Teljes cikk](#)

Hszi Csin-ping nem ismert kompromisszumot, és annyi pénzt öntött az energiaipari beruházásokba, amellyel más országnak egyszerűen lehetetlen volt versenyezni. A Bloomberg friss elemzése szerint 2022-ben a globális megújulóenergia-ágazati kiadások közel felét Kína állta, összesen 546 milliárd dollár értékben. Ez közel négyszerese az Egyesült Államok által 141 milliárdos és két és félszerese az Európai Unió 180 milliárd dolláros ráfordításának.

Nem szennyezné a környezetét? Figyelje a banánindexet – [Teljes cikk](#)

Keltsünk csak egy kis büntudatot a marhasteak kedvelőinek: mennyivel kevesebb szén-dioxidlábnyomot hagyna, ha végre ők is átszoknának a tofura, nem? Hogy tudatosan étkezzünk, íme a megoldás: a brit Economist megalkotta a banánindexet.

Egyetlen ábrán a világ legnagyobb elektromosautó-gyártói – [Teljes cikk](#)

A kínai BYD egy év alatt 211 százalékkal növelte a legyártott járművek számát. Most az európai piacra akar betörni.

A német atomerőművek halála: klímavédelemből klímapusztítás – [Teljes cikk](#)

Berlin az atomerőművek bezárásának tervezésekor még nem kalkulálhatott a jelenlegi energiagazdasági körülményekkel. Az átállás zöldjét a nukleáris energia hiánya rozsdabarnává, Németországot pedig Európa egyik legnagyobb klímarombolójává teszi.

Hazai helyzetjelentés

5

Hoppá: 530 ezer forint felett az átlagkereset – [Teljes cikk](#)

Idén februárban a teljes munkaidőben alkalmazásban állók bruttó átlagkeresete 531 200, a kedvezmények figyelembevételével számolt nettó átlagkereset pedig 366 400 forint volt.

Jövőre több mint 3 százalékkal bővílhet a magyar gazdaság – [Teljes cikk](#)

A magyar gazdaság számára sok nehézséget is tartogat a 2023-as év, de a Makronóm Intézet negyedéves makrogazdasági előrejelzésében 2024-re már 3,2 százalékos GDP-bővülést vár.

A Covid-válság előtti szintet is meghaladta a foglalkoztatás – [Teljes cikk](#)

Erős a hazai munkaerőpiac: a KSH friss adatai szerint 19 ezer fővel nőtt a foglalkoztatottak száma, miközben a nyilvántartott álláskereső 3 százalékkal kevesebben, 244 ezren vannak.

KÍNA AKTÍVABB GAZDASÁGPOLITIKÁRA KÉNYSZERÍTI A NYUGATOT

Az Egyesült Államok és az Európai Unió, szakítva a hagyományokkal, egyre aktívabb iparpolitikát folytat, amelynek háttérében Kína felemelkedése áll: a 2019-es számítások szerint Peking GDP arányosan az USA, Németország vagy Franciaország ipari támogatásának három-négyszeresét, kevésbé óvatos becslések szerint akár tíz-tizenkétszeresét is allokálhatja éves szinten (1. ábra). Megkésve ugyan, de az új nyugati iparpolitikák ezeken az arányokon igyekeznek változtatni. Mindhárom globális szereplő elsősorban a zöld iparágak erősítését célozza, melynek támogatására az EU fordítja a legnagyobb összeget, de jelentős összeg jut a félvezetőgyártásra és a K+F-re is (2. ábra). Európa a keretösszegek terén nincsen lemaradásban, ugyanakkor az EU-s stratégiát a források kusza, átláthatatlan hálózatából álló, túlbürokratizált támogatási rendszere akadályozza.

Az iparpolitika ismét fontos szerephez jut Nyugaton

Az elmúlt években a nyugati világ gazdaságpolitikai fogalomkészletébe visszatért az aktív [iparpolitika](#), amely tágran értelmezve akár egy-egy vállalat vagy iparág versenyképességének javítását, szűkebben pedig a gazdaság iparági struktúrájának megváltoztatását jelenti állami intézkedéseken keresztül. **Az USA és az EU, valamint a nyugati intézmények évtizedeken át a minél szabadabb nemzetközi kereskedelmi rendszer [megerősítése mellett](#) léptek fel, ezért ez a 180 fokos fordulat alapjaiban alakíthatja át a világgazdasági környezetet.**

Az új globális trend háttérében elsősorban a gazdaságát állami beavatkozásokkal erősen befolyásoló Kína felemelkedése áll, amely a visszafogott becslések szerint is [évi mintegy 227 milliárd euró](#) (a GDP-jének az 1,7 százalékát, 1. ábra), de **egyes szakértők szerint akár [évi 630 milliárd euró](#) (a GDP 4,9 százalékát) támogatást allokál a teljes kínai iparra** – utóbbi GDP arányosan a 2019-es amerikai, német vagy francia ipari támogatások tíz-tizenkétszerese. A számok pontosítását erősen hátráltatja, hogy Peking csak korlátozott mértékben közöl pénzügyi adatokat, valamint az állami tulajdon számottevő aránya a kínai vállalatokban elhomályosítja a határt az állami és a piaci szféra között. Peking iparpolitikája széles spektrumban mozog úgy a támogatott iparágak, mint a felhasznált pénzügyi eszközök terén, és három fő ösztönzési módot alkalmaz: a piacinál kedvezőbb hitel feltételeket biztosít, közvetlen támogatásokban részesíti a gyártókat, valamint adókedvezményeket is nyújt. Kína 2015-ben hirdette meg a [Made in China 2025](#) nevű iparfejlesztési programot, amelynek bár a prioritásai időközben megváltoztak, a terv átfogó, a gazdaság egészét áttekintő szemlélete továbbra is jelen van a kínai gazdaságstratégiában: **Peking [a technológiai önellátást](#) tűzte ki célul, és minden iparpolitikai eszköze ennek a célnak az elérését hivatott szolgálni.**

A három globális szereplő legújabb ipartámogatásainak jelentős része a zöld-, klímaselemlességet megcélzó technológiákat érinti, mint a zöldenergiát, az akkumulátor- vagy az elektromosjármű-gyártást (2. ábra). Bár kevés figyelmet kap, mégis [az EU fordítja erre a célra messze a legnagyobb összeget](#), 733 milliárd eurót (RRF- és GDIP-forrásokból), ami több mint a kétszerese a második helyezett Egyesült Államok 330 milliárd eurójának (az [IRA](#) zöldátállásra fordított összege). Az amerikai támogatásoknak azonban részét képezi egy felső korlát nélküli adókedvezmény-csomag is, amely szakértői becslések szerint a végső összeget 561 milliárd euróra is növelheti. Kína a harmadik helyen áll a maga [260 milliárd eurónyi](#) ráfordításával. Ezeket a főtámogatásokat egészítik ki az innováció általános alapját képző kutatás-fejlesztés, valamint a modern ipar

működtetéséhez és az IT-rendszerekhez elengedhetetlen félvezető- és csipgyártás szintén jelentős mértékű ösztönzői.

Nyugaton az USA engedte ki először az ipartámogatás szellemét a palackból

A gazdaságba történő közvetlen állami beavatkozás jellemzően kívül esik a nyugati országok gazdaságpolitikai eszközeinek tárházán. A kormányok nem adhatnak közvetlen anyagi támogatást a vállalatoknak, és a Nyugat által irányított nemzetközi intézményrendszer ezt [más országok esetében is bünteti](#), így a csupán néhány éve éledező iparpolitika olyan közvetett eszközökhöz fordul, mint az állami befektetés, az adókedvezmények és -jótétemények vagy a kedvezményes kölcsönök.

Az aktív iparpolitika feltámasztását Washington kezdte meg a Trump-adminisztráció alatt, és a várakozásokkal ellentétben Biden sem tért vissza a korábbi útra. Kína megerősödését mára ugyanis olyan komoly, strukturális jellegű kihívásként kezeli az amerikai vezetés politikai oldaltól függetlenül, amely a korábbi stratégia újragondolását követeli meg. Ennek következtében az **Egyesült Államok elkezdte jelentős ösztönzőkkel támogatni a belföldi gyártást számos csúcstechnológia, mint például a félvezető- vagy az elektromosjármű-gyártás terén, hogy a kritikus szektorok ellátási láncait minél előbb le tudja választani Kínáról.** Az USA a 2021-es [Bipartisan Infrastructure Law](#) (BIL) keretében 510 milliárd, a 2022-es [Inflation Reduction Act](#) (IRA) és [CHIPS Act](#) keretein belül 364 milliárd, illetve 257 milliárd eurót fordít az ipar támogatására 10-10 év alatt.

Az EU iparpolitikai csomagjainak hasznosulását elnyomja a bürokrácia

Az átalakuló világ gazdasági, technológiai és geopolitikai trendek komoly kihívások elé állítják az öreg kontinenst: miközben a másik két globális szereplő aktív iparpolitikával, valamint gyors és hatékony pénzügyi ösztönzőkkel próbálja erősíteni stratégiai szektorait, a strukturálisan magas energiaárak és az orosz–ukrán háború nyomán kialakult kedvezőtlen gazdasági, valamint pénzügyi környezet jelentős versenyhátrányt teremt az európai ipar számára.

A lemaradás elkerülésének érdekében az EU számos, a fókuszuk alapján egymással átfedésben lévő programot indított. A [Horizon Europe](#) program keretében 95,5 milliárd eurót fordítanak kutatás-fejlesztésre. A [Green Deal](#) az európai klímaváltozással kapcsolatos stratégia, célja pedig a gazdasági növekedés és a fenntarthatóság összekapcsolása. Ennek része a [RepowerEU](#), amely támogatást nyújt a megújuló energiaforrások fejlesztéséhez, az energiahatékonyság növeléséhez, valamint a szén-dioxid-kibocsátás csökkentéséhez. A 807 milliárd eurós [NextGenerationEU](#) célja, hogy a Covid–19 okozta lezárásokat követően az európai gazdaságot újraindítsa, a keret pedig az uniós költségvetésből és a piacról történő finanszírozásból áll. Ennek része a 750 milliárd eurós [Recovery and Resilience Facility](#) (RRF), amely támogatást nyújt a tagállamoknak a gazdasági helyreállítási és ellenálló képességi intézkedések támogatására. A legújabb kezdeményezés, a közös hitelfelvételen alapuló [European Sovereignty Fund](#), amely az amerikai IRA-csomagra adott válaszként is felfogható, a célja pedig az európai szuverenitás erősítése és a stratégiai ágazatokban működő európai vállalkozások versenyképességének javítása lenne. **Az igazsághoz hozzátartozik az is, hogy az említett források csupán keretösszegek, végrehajtásukat pedig nagyon bonyolult, bürokratikus procedúrák jellemzik, ráadásul politikai alapon jelentős összegeket ki sem fizetnek** (pl. Lengyelország és Magyarország esete), így egyelőre ezen források korlátozottan tudnak hasznosulni.

Látható, hogy az EU nincs lemaradva az USA-tól és Kínától a támogatások összege alapján, azonban a különböző ösztönzőket több nem megfelelően elhatárolt csomag tartalmazza, amelynek gyors és hatékony csoportosítását a hiányos kommunikáció – és bizonyos esetekben a politikai játszmák – tovább nehezítik. **Amíg az USA 3 darab egyszerű, jól átlátható csomaggal képes stratégiáját megvalósítani, addig az EU mindezt számtalan, túlbürokratizált, egymást homályosan átfedő támogatási csomagok sokaságán keresztül képes többé-kevésbé működtetni.**

1. ábra - A legfontosabb gazdaságok iparpolitikai kiadásai, 2019

	Brazília	Kína	Franciaország	Németország	Japán	Dél-Korea	Tajvan	Egyesült Államok
	Millió USA-dollár (piaci árfolyamon)							
	Millió USA-dollár (vásárlóerő-paritáson árfolyamon)							
	a GDP százalékában							
Közvetlen támogatások	1,344	53,865	362	2,020	5,158	774	-	2,895
	2,326	88,389	442	2,438	5,425	1,038	-	2,895
	0.07%	0.38%	0.01%	0.05%	0.10%	0.05%	0.00%	0.01%
K+F adókedvezmények	1,007	10,062	7,748	-	5,148	2,019	1,201	24,677
	1,742	16,510	9,481	-	5,415	2,709	2,473	24,677
	0.05%	0.07%	0.28%	0.00%	0.10%	0.12%	0.20%	0.12%
Kormányzati támogatás K+F-hez	98	9,385	5,111	3,944	3,549	2,918	146	31,820
	169	15,400	6,255	4,761	3,733	3,915	300	31,820
	0.01%	0.07%	0.19%	0.10%	0.07%	0.18%	0.02%	0.15%
Egyéb adókedvezmények	2,492	54,710	448	4,728	-	2,687	408	24,171
	4,312	89,776	548	5,707	-	3,606	840	24,171
	0.13%	0.38%	0.02%	0.12%	0.00%	0.16%	0.07%	0.11%
Kedvezményes hitelek	1,261	73,645	1,121	5,217	11,072	530	52	405
	2,181	120,848	1,372	6,298	11,646	2,624	112	405
	0.07%	0.52%	0.04%	0.13%	0.22%	0.12%	0.01%	0.00%
Állami befektetési alapok	-	10,103	101	82	864	699	609	-
	-	16,578	123	99	909	937	1,254	-
	0.00%	0.07%	0.00%	0.00%	0.02%	0.04%	0.10%	0.00%
Kína-specifikus tényezők	-	35,951	-	-	-	-	-	-
	-	58,993	-	-	-	-	-	-
	0.00%	0.25%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%	0.00%
Összesen	6,202	247,720	14,891	15,990	25,790	9,627	2,416	83,967
	10,730	406,496	18,221	19,302	27,129	14,829	4,978	83,967
	0.33%	1.73%	0.55%	0.41%	0.50%	0.67%	0.41%	0.39%

Megjegyzés: A becslések csak a számszerűsítéshez elegendő adattal rendelkező eszközöket tartalmazzák. A kínai becslések óvatosak.

Forrás: Red Ink Estimating Chinese Industrial Policy Spending in Comparative Perspective - Center for Strategic and International Studies (CSIS)

2. ábra – Az EU, USA és Kína jelenleg aktív, vagy tervezett ipartámogatásainak összefoglaló táblázata

	Kutatás és fejlesztés	Félvezető- és csipgyártás	Zöldátállást segítő iparágak (zöld energia, elektromos járműipar)
Támogatás mértéke (EUR*)	EU: 95,5 mrd (Horizon Europe), 6,1 mrd (IPCEI) USA: <u>185,2 mrd (CHIPS Act)</u> Kína: N/A	EU: 43 mrd (EU Chips Act), 7,6 mrd (Digital Europe), 1,75 mrd (MEAL), 120 millió (EPI) USA: 48,8 + 22,2 mrd (CHIPS Act) Kína: <u>132,4 mrd</u>	EU: <u>733 mrd (RRF+GDIP)</u> USA: 330 mrd (<u>IRA</u>), 40 mrd (<u>BIL</u>) Kína: <u>260 mrd</u>
Fő eszközök	EU: Vissza nem térítendő támogatások USA: N/A (a 200 mrd USD döntő többségét kormányzati szervek osztják szét nem részletezett módon) Kína: adókedvezmények	EU: állami befektetések, magánbefektetések ösztönzése USA: adójóváírás, közvetlen támogatás, kölcsönök, kölcsöngaranciák Kína: 20% kedvezmény a kínai gyártású csipek vásárlásakor	EU: vissza nem térítendő támogatások, kölcsönök USA: adójóváírások Kína: értékesítésnél nyújtott támogatás, forgalmiadó-kedvezmény, értékesítési kvóta
Időtartam	EU: 2021-2027 (Horizon Europe) USA: 2022-2032 (CHIPS Act) Kína: N/A	EU: 2021-2027 (Horizon Europe, Digital Europe), 2023-2030 (EU Chips Act) USA: 2022-2032 (CHIPS Act) Kína: 2024-2029	EU: 2021-2027 (Horizon Europe, CEF Energy) USA: 2021-2031 (BIL), 2022-2032 (IRA) Kína: 2030-tól értékesítési kvóta

*Átváltáshoz használt EUR-USD árfolyam: 1 EUR = 1,08 USD (2023. január-április átlaga).

A félkövéren aláhúzott a legnagyobb támogatást biztosító globális szereplőt jelöli az adott szektorban.

| A MAKRONÓM INTÉZETRŐL |

A Makronóm Intézet 2020-ban azért jött létre, hogy a patrióta és pragmatikus gazdaságpolitikai szemlélet kiterjesztésének motorja legyen, a magyar gazdaság fejlődése iránt elkötelezett kutatóknak és kutatásoknak otthont, megjelenési felületet biztosítson.

A gazdaság működéséről, pillanatnyi állapotáról minden korábbinál több és részletesebb adat áll rendelkezésünkre. Ez lehetővé teszi, hogy a múltbeli történéseket megértsük, a jelenben pontos képet alkossunk a nemzetgazdaságról és megértsük a hazai- és nemzetközi fejlődési irányokat. Hisszük, hogy az adatok elemzése csak akkor vezet az igazság közelébe, ha részlehajlás nélkül, de nem cél és érzelemmentesen tekintünk az eredményekre.

A Makronóm Intézet feladatának tekinti a hazai gazdaságpolitika eredményeinek közérthető formában történő bemutatását, annak céljait az adat- és értékalapú elemzés módszereivel kívánja támogatni.